

Buxus sempervirens L. (*Buxaceae*)

Cat.: boix; Cast.: boj común, boja; Angl.: boxtree.

Distribució i hàbitat

Autòctona del centre i sud d'Europa, nord d'Àfrica i sud-oest d'Àsia. Habita en regions temperades, tropicals i subtropicals. Creix silvestre en el sotabosc i marges de boscos, preferentment sobre substrat calcari, fins els 1700 m.

Descripció morfològica

Arbust o subarbust perennifoli, monoic, de fins a 5 m, molt ramificat, erecte, densament foliós, amb escorça clivellada. Fulles petites, persistents, coriàcies, simples, oposades, peciolades, amb limbe d'ovata a el·líptica, enter, obtús, sovint escotat, coriàci. Inflorescència en glomèruls axil·lars. Flors unisexuals o funcionalment unisexuals, amb un perigoni groguenc; les masculines amb 4 tèpals, 4 estams; les femenines amb 6 tèpals i gineceu amb 3 carpels. Fruit en càpsula, subesfèric, dehiscent, coriàci, glauc, amb tres banyes que són les restes dels estigmes i amb 6 llavors de color negre lluent.

Usos

Planta tòxica pels alcaloides que conté. S'utilitza en torneria i artesania per la qualitat de la fusta i com a planta ornamental pel seu fullatge compacte.

Cedrus deodara (Roxb. ex D.Don) Loudon (*Pinaceae*)

Cat.: cedre de l'Himàlaia; *Cast.:* cedro llorón; *Angl.:* Himalayan cedar.

Distribució i hàbitat

Originari des del nord-oest d'Afganistan fins al nord-oest de l'Himàlaia. Habita en zones preferentment d'alta muntanya amb règim de monsons i clima humit. Forma boscos purs o mixtos amb altres coníferes fins als 3300 m.

Descripció morfològica

Arbre perennifoli de fins a 60 m, majestuós, dioic, resinós, amb la guia torta i les branques penjants i recorbades. Fulles en forma d'agulles (aciculars), rígides, disposades formant com un pinzell (fasciculades) sobre uns brots curts (braquiblasts). Inflorescència unisexual en forma de pinyes (cons), la masculina solitària en el centre dels fascicles, la femenina amb esquames caduques de dues menes, unes d'estèrils i diminutes i d'altres, fèrtils, més grans. Fructificació (pinya) ovoide, erecta, que es desintegra per dispersar les llavors, que són alades.

Usos

Usat com a ornamental per l'elegància del port, amb diverses varietats de cultiu. Per la seva fusta de qualitat, aromàtica i resistent a la putrefacció, s'ha utilitzat des d'antic en construcció i com a fusta noble.

Observacions

Al jardí hi ha exemplars femenins i masculins, només distingibles en la floració o per les fructificacions, però no tots els anys floreixen.

Celtis australis L. (*Cannabaceae*)

Cat.: lledoner; Cast.: almez; Angl.: Mediterranean hackberry.

Distribució i hàbitat

Circummediterrani. Viu en zones de clima suau o temperat, sobre sòls solts i frescals, en barrancs i vessants pedregosos, pot arribar fins als 1200 m.

Descripció morfològica

Arbre caducifoli de fins a 30 m de tronc recte i escorça llisa de color cendrós. Capçada ampla molt ramificada. Fulles simples, alternes, ± lanceolades, amb tres nervis ben marcats a la base, que és asimètrica, serrat pel marge i d'un verd intens. Flors hermafrodites o masculines, en general solitàries, amb periant de 5 peces lliures, les hermafrodites amb un pistil ovoide rematat per dos estigmes divergents molt visibles, les masculines amb 5 estams. Fruit en drupa, poc carnós, rodó i llis, primer de color verd, després groguenc, vermellós i finalment gairebé negre, amb un pinyol gros.

Usos

Com a ornamental per la seva bellesa i per la rapidesa de creixement. Per la tenacitat i elasticitat de la seva fusta, s'ha usat per fer forques i cercols de botes. Els fruits (lledons) són comestibles, de gust dolç i agradable, tot i que amb poca polpa. En medicina popular, s'han usat tant les fulles com les escorces per les seves propietats astringents.

Ceratonia siliqua L. (*Leguminosae*)

Cat.: garrofer; *Cast.:* algarrobo; *Angl.:* carob.

Distribució i hàbitat

Regió mediterrània, introduït en altres zones temperades. Viu en alzinars, fins als 1000 m, sovint conreat de forma intensiva.

Descripció morfològica

Arbre perennifoli de fins a 10 m, en general monoic en estat silvestre, sovint dioic si és conreat, d'escorça bruna i clivellada, perennifoli. Fulles compostes, amb 1-5 parells de folíols ovats o el·líptics, coriacis, d'un verd fosc. Inflorescència en raïm. Flors unisexuals, hermafrodites o neutres, actinomorfes, amb periant poc desenvolupat, en forma de copa amb 5 lòbuls, vermellós; les masculines i hermafrodites amb 2-8 estams, les femenines i hermafrodites amb gineceu unilocular i estil no diferenciat. Fruit en llegum indehiscent, de 10-20 cm, comprimit, de color gairebé negre quan és madur, amb 15-20 llavors ovoides, llents.

Usos

La polpa del fruit és comestible, té propietats astringents i s'usa per fer un sucedani de la xocolata. Les llavors (garrofins) s'empren per extreure la goma de garrofí, molt usada com a espesseïdor a la indústria alimentària i farmacèutica.

Chamaerops humilis L. (Arecaceae)

Cat.: margalló; Cast.: palmito; Angl.: dwarf fan palm.

Distribució i hàbitat

Oest de la regió mediterrània, des de Portugal i Marroc fins a Malta. Viu en formacions arbustives i matollars secs molt assolellats en zones costaneres.

Descripció morfològica

Palmera arbustiva de fins a 5 m, en general dioica, amb el tronc cobert de fibres que provenen de les fulles velles i nombrosos rebrots basals. Fulles agrupades a l'extrem del tronc, grosses, amb pecíol espinós i làmina en forma de ventall, plegada sobre els nervis i amb nombrosos segments en disposició palmada. Inflorescència ramificada (panícula) protegida per una bràctea (espata) tubular que l'envolta per la base. Flors unisexuals, rarament hermafrodites, petites, amb 6 tèpals groguencs, les masculines amb 6 estams, les femenines amb 3 carpels lliures. Fruit en drupa, ovoide, de color brunenc o vermellós.

Usos

Els dàtils del margalló són astringents pels seus tanins. Les fulles són usades com a fibres vegetals en cistelleria. La gemma apical i les bràctees joves de les inflorescències són comestibles.

Observacions

El grup de margallons que presideix l'entrada del recinte de la facultat, darrera de la porta de Gaudí, fou plantat per la mà del Dr. Pius Font i Quer (1888-1988) amb exemplars procedents del Marroc, que foren cedits el 1988 pel Jardí Botànic de Barcelona i trasplantats al jardí de la Facultat en homenatge al seu il·lustre professor de Botànica.

Citrus reticulata Blanco (*Rutaceae*)

Cat.: mandariner; Cast.: mandarino; Angl.: mandarin Orange.

Distribució i hàbitat

Es considera originària del SE de l'Àsia, possiblement del SE de la Xina, Filipines i potser del Japó. Creix en boscos de terres baixes.

Descripció morfològica

Arbret perennifoli de 3-5 m, aromàtic, de capçada arrodonida i branques gràcils i ± espinoses. Fulles el·líptiques, coriàcies, de marge finament dentat, lluints, sense pèls, molt consistents, amb pecíol estretament alat i articulat amb el limbe, que presenta unes glàndules d'olis essencials visibles a contrallum. Flors solitàries, aromàtiques, blanques, amb 5 sèpals soldats, 5 pètals lliures, estams soldats i, al centre, un ovari amb 7-14 cavitats. Fruit en baia taronja un cop madura però una mica especial (hesperidi): té l'exocarpi (part externa) glandular, el mesocarpi (la part blanca) carnós però eixut i l'endocarpi (el tel dels grills) membranós, és una mica aixafat, amb diversos grills a l'interior de color ataronjat.

Usos

Espècie molt polimorfa de la qual se n'han separat fins a 36 espècies. És un dels parentals d'espècies de cítrics híbrides d'interès alimentari i industrial, com ara el taronger agre (*C. x aurantium*). Sovint s'utilitzen varietats híbrides com a ornamentals, com la que hi ha al jardí de la Facultat, pel seu fullatge sempre verd però de fruit poc mengívol. Altres varietats hortícoles s'utilitzen pels seus fruits comestibles.

Observacions

L'exemplar que hi ha al jardí de la Facultat, fou plantat el 1986 per estudiants del professor de Botànica de la Facultat Dr. Lluís Girau i Bach (1918-2018), com a homenatge i amb motiu de la seva jubilació.

***Cordyline australis* (G.Forst.) Endl.**

(Asparagaceae)

Cat.: cordilina; Cast.: cordiline; Angl.: cabbage tree.

Distribució i hàbitat

Endèmica de Nova Zelanda. Habita en les vores de boscos i llocs oberts, assolellats i humits, amb freqüència al voltant de llacs i rius de terra baixa.

Descripció morfològica

Arbret perennifoli en general de fins a 6 m, ± palmeriforme, amb tronc erecte, gruixut, d'escorça rugosa, en general ramificat a la part superior. Fulles agrupades en forma de plomall al final de les rames, molt llargues i estretes, en forma d'espasa, força consistents, lluent, embeinadores a la base.

Inflorescències molt ramificades (panícules), grans. Flors petites, aromàtiques, blanques, amb 6 peces soldades a la base, 6 estams i un ovari amb tres cavitats. Fruit en baia, esfèric, blanquinós.

Usos

Al seu lloc d'origen, les fulles s'usen per obtenir una fibra tèxtil de bona qualitat.

Cupressus sempervirens L.

(*Cupressaceae*)

Cat.: xiprer; Cast.: ciprés; Angl.: Mediterranean cypress.

Distribució i hàbitat

Mediterrània oriental, Xipre, Creta, fins a Síria o Iran. Boscos mediterranis, secs. Conreat als països mediterranis des de l'antiguitat.

Descripció morfològica

Arbre perennifoli de fins a 35 m, monoic, longeu, resinós. Tronc recte (pot ser tortuós als exemplars silvestres), amb branques erectes que originen una capçada llarga i estreta (forma *sempervirens*). Fulles adultes en forma de petites esquames, imbricades les unes amb les altres amb aparença de 4 rengleres. Inflorescència en forma de pinya (cons), la masculina ovoide, de 4-8 mm, a l'extrem de les branques, la femenina el·lipsoidal o globosa, verda i després bruno-grisenca, brillant i cada cop més llenyosa. Flors unisexuals. Fructificacions llenyoses, amb 8-14 esquames poligonals (com els segments cosits per formar una pilota de futbol), que tenen un peu claviforme que les va separant per alliberar les llavors, nombroses (6-20/esquama), que són com petits pinyons alats que maduren gairebé un any després de la pol·linització.

Usos

El pol·len de xiprer es dispersa per l'aire (aerovagant) i és considerat dels més al·lergògens en ciutats mediterrànies. La fusta és aromàtica, resistent, usada en fusteria, ebenisteria i torneria. Les fructificacions contenen tanins i s'han emprat en el tractament de venopaties (varices i hemorroides) i l'oli essencial, en inflamacions osteoarticulars. Es cultiva en jardins i camps, per a fer-ne tanques i com a pantalles de protecció per al vent. L'oli essencial pot produir intoxicacions en bestiar que ha menjat restes de poda. Als països mediterranis, té un valor simbòlic d'hospitalitat a les cases i als cementiris.

Dracaena draco (L.) L. (*Asparagaceae*)

Cat.: drago, drago de Canàries; Cast.: drago, drago de Canarias; Angl.: dragon tree.

Distribució i hàbitat

Endèmic de la regió macaronèsica (Canàries, Madeira i Cap Verd) i sud del Marroc. Roques i penyals escarpats i inaccessibles. Cultivat des de fa segles a la península Ibèrica.

Descripció morfològica

Arbre perennifoli de fins a 10 m, longeu, amb tronc dret, de fusta duríssima, amb ramificació dicòtoma (forques de 2 en 2), tot i que només es ramifica cada cop que floreix (cada 10-15 anys). Fulles lanceolades, enteres, glauques (d'un verd blavós), formant rosetes a l'extrem de les branques. Inflorescència en panícula terminal. Flors hermafrodites amb 5 tèpals blanquinosos, 6 estams i gineceu amb 3 carpels. Fruit en baia, globós, d'un groc ataronjat, en el qual sol madurar una única llavor.

Usos

El drago és el mític *arbor draconis*, del qual s'obtenia antigament una resina vermella anomenada «sang de drago» o de drac, que flueix d'esquerdes del tronc i era usada com a astringent i també en pintura i il·lustració.

Observacions

L'exemplar de la Facultat fou plantat l'any 2017, cedit pel Sr. Ricard Rodríguez, alumne de l'activitat «Visites botàniques» que organitza UB-Divulga. Aquest drago té una edat aproximada de 25 i, atès que encara mai no ha florit, el seu tronc és únic i no és ramificat.

Ficus elastica Roxb. ex Hornem. (*Moraceae*)

Cat.: figuera de cautxú, arbre del cautxú; *Cast.:* higuera del caucho, árbol del caucho; *Angl.:* rubber tree.

Distribució i hàbitat

Índia i sud-est d'Àsia. Boscos montans (800-1.500 m). Conreat a l'interior i en parcs, places i carrers de la regió mediterrània. Antigament conreat a l'Àsia per a l'obtenció del cautxú.

Descripció morfològica

Arbre perennifoli de fins a 40 m, laticífer, amb rels aèries que pengen fins a terra; els individus silvestres poden créixer sobre altres arbres-hostes però es garanteixen la nutrició amb aquestes rels. Fulles grosses, el·líptiques, gruixudes, coriàcies i llueus, amb un bec apical. Flors unisexuals, tancades en un receptacle carnós, amb un porus apical: un cop fecundades les flors a través d'un mecanisme força complex, el receptacle esdevé una figa, que és un tipus d'infructescència anomenada siconi, sense peduncle, de color groc-verdós, a l'interior de la qual hi ha els veritables fruits que són aquenis.

Usos

Els troncs produeixen un làtex (suc lletós blanquinós) antigament emprat per a produir cautxú a l'Àsia (no s'ha de confondre amb l'arbre del cautxú americà, *Hevea brasiliensis*). El làtex de la figuera de cautxú és irritant dels ulls i de la pell i pot ser tòxic per via oral.

Ginkgo biloba L. (*Ginkgoaceae*)

Cat.: ginkgo; *Cast.:* ginkgo, árbol de los escudos; *Angl.:* ginkgo.

Distribució i hàbitat

Molt rar i restringit a dues zones reduïdes de l'est i sud-est de la Xina. Boscos caducifolis de sòl àcid en valls remotes de muntanya, fins a 1100 m. Introduït en jardins botànics a Europa a partir del s. XVIII i després conreat en parcs i carrers.

Descripció morfològica

Arbre caducifoli de fins a 20 (30-40) m, molt longeu, dioic, amb troncs rectes i gruixuts, de fins a 4-5 m de diàmetre (9, en els de més edat) i escorça grisenca que s'esquerda. Fulles agrupades en feixos a l'extrem de braquiblasts (brots curts i gruixuts), flabel·lifformes (en forma de ventall), amb pecíols llargs, de vegades amb làmina que té una escotadura central que les divideix en 2 lòbuls; a la tardor groguegen i les branques resten nues a l'hivern. Inflorescència masculina en raïm, la femenina biflora. Flors unisexuals, sense periant, les masculines amb sacs pol·línics agrupats per parelles, les femenines llargament pedunculades i geminades. No fan fruits, sinó que directament es formen les llavors, ovoides, carneses, glauques (verd-blavoses) i, quan són madures, d'un groc-ataronjat o bru, moment en què desprenen una forta olor rànica i desagradable.

Usos

Té usos medicinals des de les antigues tradicions xineses i les llavors, fermentades i netes, torrades o cuites, es consumeixen, sovint amb significat ritual i afrodisíac. Al darrer terç del s. XX, el descobriment dels ginkgòlids ha promogut l'aplicació de l'extracte de les fulles en el tractament d'insuficiències vasculars perifèriques, majoritàriament en geriatría, i es troba en fase de recerca la possible extensió al tractament de la malaltia d'Alzheimer.

Observacions

L'espècimen que es troba al jardí de la Facultat va ser cedit, en forma d'esqueix, per una ex-alumna fa uns 25 anys. És tracta d'un exemplar femení que ocasionalment floreix però no arriba a fer llavors.

Hedera helix L. (*Araliaceae*)

Cat.: heura; *Cast.:* hiedra; *Angl.:* ivy.

Distribució i hàbitat

Europa, Àsia i nord d'Àfrica. Boscos ombrejats de la terra baixa fins a l'estatge montà fins a 1500 m, formant catifes o enfilant-se a troncs, roques o parets.

Descripció morfològica

Liana perennifolia, llenyosa, enfiladissa per unes petites rels que s'adhereixen a troncs, roques o parets. Fulles simples, alternes, gruixudes i coriàcies, brillants, d'un verd més fosc per l'anvers que pel revers, peciolades, amb dues morfologies diferents (dimorfes): les de les branques estèrils, palmades amb 3-5 lòbuls; les de les branques florides, enteres, el·líptiques, romboidals fins a lanceolades. Inflorescència en umbel·la. Flors hermafrodites, calze amb 5 sèpals petits triangulars, corol·la amb 5 pètals lanceolats, petits i verdosos, disposats en forma d'estrella, que alternen amb 5 estams lliures, erectes, gineceu amb 3-5 carpels. Fruit en baia, de la mida d'un pèsol, negre quan és madur, amb 2 a 5 llavors.

Usos

La fulla té un ús ben establert com a expectorant en casos de tos productiva i un ús tradicional com a expectorant en la tos associada a refredats. En cosmètica s'empra en productes anticel·lulítics. Tota la planta conté una lactona sesquiterpènica tòxica (hederina). Pot produir intoxicacions en humans (i en animals domèstics) pel consum de fruits, i dermatitis de contacte. Se n'obtenen saponines usades per a combatre plagues en cultius, com ara la del cargol-poma. Símbol poètic i religiós, des de l'antiguitat, atribuït a Dionís.

Ilex aquifolium L. (Aquifoliaceae)

Cat.: grèvol; Cast.: acebo; Angl.: holly.

Distribució i hàbitat

Circummediterrani. Boscos i matolls ombrívols, fondalades de barrancs, en sòls frescals fins als 1600 m.

Descripció morfològica

Arbust o arbret perennifoli de fins a 8 m, dioic, amb tronc dret d'escorça grisa i llisa. Fulles alternes, rígides, d'un verd fosc per l'anvers i verd-groguenc pel revers, el·líptiques, amb el marge ondulat i en general fortament dentat i espinós, rarament enter. Flors solitàries o en petits grups a l'axil·la de les fulles, blanques o rosades, amb calze amb 4-5 peces soldades, i corol·la en general amb 4-5 peces soldades a les flors masculines i lliures a les femenines. Fruit, en drupa, de la mida d'un pèsol, d'un vermell intens, amb 4-5 pinyols de secció triangular.

Usos

La fusta és apreciada en ebenisteria per la seva textura uniforme i duresa. Com que suporta bé la poda, és usat per fer tanques. Tradicionalment, les rames fructificades s'utilitzen com ornament nadalenc. Antigament les fulles s'han usat com en medicina popular com a laxants i diürètiques. Els fruits són força tòxics.

Observacions

L'exemplar del jardí de la Facultat és masculí.

Laurus nobilis L. (*Lauraceae*)

Cat.: llorer; Cast.: laurel; Angl.: bay laurel, sweet bay.

Distribució i hàbitat

Autòcton en tota la regió mediterrània, generalment en fons de barrancs, fins als 1000 m. Es cultiva des d'antic i hi ha exemplars naturalitzats.

Descripció morfològica

Arbre perennifoli de fins a 10 m, dioic, amb tronc erecte, capçada ovoidal i escorça llisa. Fulles simples, coriàcies, lanceolades, ondulades en els marges, de color verd fosc brillant per l'anvers, amb glàndules internes que li atorguen el característic aroma. Inflorescència en cima axil·lar umbel·liforme. Flors unisexuals, actinomorfes, amb 4-6 tèpals groguencs; les masculines amb 8-12 estams i les femenines amb 2-4 estams estèrils (estaminodis) i gineceu subsèssil. Fruit en baia ovoide, negrós i amb una sola llavor.

Usos

Usat com digestiu, carminatiu i hepato-protector. També es utilitza com espècia per aromatitzar guisats. La fusta és aromàtica, dura, pesada i de bona qualitat per a petites peces i treballs de marqueteria. Ús simbòlic des de l'antiguitat clàssica formant corones de fulles en honor a vencedors i portes. És l'origen del nom dels posseïdors de títol acadèmic («laurea» i batxillerat, de *baccalaureatus*: guarnit amb llorer que ha donat fruit, el resultat de l'estudi).

Lavandula dentata L. (*Lamiaceae*)

Cat.: espígol dentat; Cast.: espliego dentado; Angl.: fringed lavender.

Distribució i hàbitat

Regió mediterrània occidental i nord-oest d'Àfrica. Matolls secs i pinedes de pi blanc, sobre sòls pedregosos generalment calcaris, fins als 700 m.

Descripció morfològica

Subarbust perennifoli de fins a 50 cm, aromàtic, molt foliós a la part basal, amb tiges força piloses. Fulles lanceolades, amb les vores una mica cargolades i amb dents arrodonides. Inflorescència a l'extrem de les tiges floríferes, formada per 3-6 pisos (verticil·lastres) amb 8-12 flors cadascun i un parell de bràctees a la base de cada pis, i a la part apical de tot el conjunt amb unes bràctees estèrils i porpres agrupades en un plomall. Flors amb calze de 5 dents petites i corol·la blanquinosa, amb 2 llavis (bilabiada), amb el llavi superior de 2 lòbuls i 3 a l'inferior i 4 estams, dos més llargs. Fruit sec en tetranúcula, tancat dins del calze.

Usos

Molt usada en jardineria, amb diverses varietats que varien en la intensitat del color de les flors; també utilitzada per a la fixació de talussos.

Linnaea × grandiflora (Rovelli ex André) Christenh. (*Caprifoliaceae*)

Cat.: abèlia; *Cast.:* abelia; *Angl.:* glossy abelià.

Distribució i hàbitat

Híbrid artificial obtingut el segle XIX per encreuament dels parentals *Linnaea chinensis* i *Linnaea uniflora*, les dues originàries de la Xina; només conegut en cultiu.

Descripció morfològica

Arbust semicaducifoli de fins a 2 m, força aromàtic, vigorós, amb rames nombroses i vermelloses. Fulles oposades, ovades o lanceolades, amb el marge serrat o enter, d'un verd lluent per l'anvers i verd pàl·lid pel revers. Flors en petits grups a l'axil·la de les fulles, amb 2-5 sèpals divergents, porpres i corol·la campanulada amb 5 pètals soldats, d'un blanc rosat, amb 4 estams desiguals i un ovari ínfer. Fruit en aqueni, coronat pel calze, que és persistent.

Usos

Com a ornamental per la seva facilitat de reproduir-se per esqueix i la vistositat de les flors.

Melia azedarach L. (Meliaceae)

Cat.: mèlia; Cast.: agriaz, cinamomo; Angl.: chinaberry tree.

Distribució i hàbitat

Sud d'Àsia i nord d' Australià. Creix en hàbitats molt diversos, des de boscos caducifolis mixtos d'altura fins a boscos tropicals, entre 500 i 2100 m.

Descripció morfològica

Arbre caducifoli de fins a 12 m, amb tronc recte i escorça esberlada, molt aromàtic. Fulles alternes, molt grans, compostes, bipinnades, formades per folíols ovats de marge irregularment serrat. Inflorescències a l'axil·la de les fulles, grans, ramificades (raïms de cimes). Flors hermafrodites, liloses, amb un calze petit de 5 lòbuls i una corol·la de 5 pètals llargs, amb 10 estams soldats fent un tub al voltant de l'ovari. Fruit en drupa, primer verd i finalment groc, amb un pinyol el·lipsoidal i 3-5 llavors.

Usos

El pinyol dels fruits és força dur i té una perforació natural que permet travessar-los de banda a banda, i per això s'han utilitzat per fer rosaris. La fusta és fàcil de treballar, tot que no és molt utilitzada. El fruit té certa toxicitat. Sobre tot usat com ornamental i arbre d'ombra pel seu creixement ràpid i resistència a les gelades. Es considera planta invasora.

Myrtus communis L. (Myrtaceae)

Cat.: murtra; Cast.: arrayán; Angl.: common myrtle.

Distribució i hàbitat

Circummediterrània. Creix lligat a la vegetació de boscos com alzinars, carrascars i suredes, també en brolles sobre sòls frescs i una mica humits, fins als 1000 m.

Descripció morfològica

Arbust perennifoli en general de fins a 2 m, molt ramificat, aromàtic. Fulles oposades, ovades o lanceolades, lluent, d'un verd intens per l'anvers i més pàl·lides pel revers, uninervades, amb unes cavitats oleíferes (com puntets) observables a contrallum. Flors solitàries a les axil·les de les fulles, sobre llargs i fins peduncles, amb 5 sèpals i 5 pètals lliures, els segons blancs, amb estams molt nombrosos i un ovari ínfer soldat al receptacle. Fruit en baia, de la mida d'un pèsol, d'un color blau-negrós, coronat per les restes del calze.

Usos

La fusta, dura i compacta, és utilitzada en fusteria i ebenisteria. Les tiges i les fulles són riques en tanins, per la qual cosa són astringents, i els olis tenen propietats balsàmiques i antisèptiques, i s'usen també en perfumeria. El seus fruits (murtrons) són comestibles i se'n fan confitures i licors. Usada també com a ornamental puix que suporta bé la poda. Té un significat religiós i simbòlic des d'antic a la regió Mediterrània.

Nerium oleander L. (Apocynaceae)

Cat.: baladre; Cast.: adelfa; Angl.: oleander.

Distribució i hàbitat

Originari de tota la regió mediterrània, a les ribes de rierols, barrancs, rambles més o menys eixutes a l'estiu, fins als 1000 m.

Descripció morfològica

Arbust perennifoli de fins 4 m, amb escorça grisenca i ramificat en moltes branques flexibles des de la mateixa base del tronc. Fulles simples, d'un verd intens, oposades o verticil·lades en grups de 3, lanceolades, coriàcies, glabres (sense pèls) i amb el pecíol curt. Inflorescència en corimbe. Flors hermafrodites, actinomorfes, flairoses, calze amb 3 sèpals glandulosos i corol·la infundibuliforme (forma d'embut) amb 5 pètals soldats, amb una corona multífida central, de color rosa intens o blanc vermell, 5 estams i gineceu bicarpel·lar. Fruit format per 2 fol·licles, fusiformes, marronosos, que romanen units fins la dehiscència; llavors amb un plomall de pèls (vil·là).

Usos

Molt tòxica, té un làtex transparent que conté heteròsids cardiotònics de forta activitat. S'havia utilitzat popularment com a cardiotònic i parasiticida, usos desaconsellat. Plantat en les mitjanes d'autopistes i carreteres o en parcs i jardins.

Olea europaea L. (*Oleaceae*)

Cat.: olivera; *Cast.:* olivo; *Angl.:* olive tree.

Distribució i hàbitat

Circummediterrània, però naturalitzada a llocs de clima temperat mediterrani.

Descripció morfològica

Arbre perennifoli de 4 a 10 m d'alçada, amb tronc massís, gruixut i tortuós en els exemplars vells i capçada ampla, amb escorça rugosa de color gris-platejat. Fulles simples, oposades, el·líptiques, mucronades a l'apex, enteres, coriàcies, amb anvers glabrescent i verd fosc, grisenques pel revers, densament cobert de pèls esquamiformes, curtament peciolades. Inflorescència ramificada (panícula), axil·lar. Flors hermafrodites, però també n'hi ha d'unisexuals masculines, aromàtiques, actinomorfes, pedunculades, amb calze acopat, amb 4 dents més o menys desenvolupades, corol·la amb 4 pètals, blanquinosa, 2 estams d'anteres blanquinoses o groguenques i gineceu bicarpel·lar. Fruit en drupa, d'ovoide a subesfèric, verd de jove, negre o morat en la maduresa, pinyol (endocarpi) fusiforme, petri, rugós o llis.

Usos

El fruit, l'oliva, es consumeix i presenta propietats beneficioses com a antioxidant, i preventiu de malalties cardiovasculars. Les fulles tenen efecte hipotensor. L'oli d'oliva és un ingredient típic de la cuina mediterrània i, a més, té efecte laxant i lubricant. La fusta és de gran qualitat. Símbol de la pau en diverses cultures.

Observacions

L'exemplar de la Facultat, fou plantat l'any 1995 amb motiu del 150è aniversari de la creació de la Facultat de Farmàcia de la Universitat de Barcelona, com explica la placa commemorativa.

***Pistacia lentiscus* L. (Anacardiaceae)**

Cat.: llentiscle; Cast.: entisco ; Angl.: lentisk.

Distribució i hàbitat

Circummediterrània i illes Canàries. Viu en garrigues, brolles i sotabosc d'alzinars i pinedes, fins els 1000 m.

Descripció morfològica

Arbust o arbret perennifoli, en general de fins a 2 m, dioic. molt ramificat, sense pèls (glabre) aromàtic i resinós. Fulles alternes, compostes, amb un nombre parell (fins a 12) de segments (folíols), amb l'eix una mica alat. Inflorescència densa, amb bràctees. Flors unisexuals, verdoses o vermellores, sense calze ni corol·la, les femenines amb un disc nectarífer lobulat, les masculines amb 5 estams. Fruit en drupa, ± esfèric, una mica comprimit lateralment, al principi vermell i finalment negre, pinyol amb una sola llavor.

Usos

La fusta és apreciada en ebenisteria. Com a ornamental per formar tanques per resistir bé la poda. L'escorça en esquerdar-se allibera la resina aromàtica que, en solidificar-se, forma el que popularment es coneix com a màstic, usat com a masticatori, en la preparació del vernís i com a massa per a fixar vidres. Les branques silvestres es tallen per fabricar corones mortuòries.

Phoenix canariensis Chabaud (*Arecaceae*)

Cat.: palmera de Canàries; Cast.: palma canaria; Angl.: Canary Island date palm.

Distribució i hàbitat

Endèmica de les Illes Canàries, on ocupa zones baixes i costaneres.

Descripció morfològica

Palmera de fins a 20 m, dioica, amb tronc (estípit) únic, recte, de color gris bru, gruixut, estriat horitzontalment i amb la part superior eixamplada formant una valona constituïda per les fulles mortes convenientment tallades. Fulles pinnades, d'entre 2 i 7 m, nombroses, coriàcies, en roseta terminal, d'un color verd intens, més o menys pèndules i amb espines a la part basal; nombrosos segments rígids, estrets, aguts, amb el limbe asimètric i lleument doblades pel raquis. Inflorescència femenina en panícula pèndula d'1 a 2 metres, ramosa, oberta i laxa, la masculina més tancada i curta. Flors unisexuals de color blanquinós o groguenc amb 6 tèpals. Fruit en baia, ovoide, amb polpa (mesocarpí) poc carnós i gust amarg, de color verd-groguenc i quan és madur, ataronjat.

Usos

Ornamental. La saba, la mel de palma o el vi de palma, s'havien usat com a antiinflamatori, emol·lient, diürètic, digestiu, antisèptic de la cavitat bucal, expectorant, antitussigen i per tractar irritacions de gola.

***Pinus halepensis* Mill. (*Pinaceae*)**

Cat.: pi blanc; Cast.: pino carrasco, pino de Alepo; Angl.: Aleppo pine, Jerusalem pine.

Distribució i hàbitat

Circummediterrani. Creix en boscos secs i oberts.

Descripció morfològica

Arbre perennifoli de fins 20 m, de capçada esclarissada, amb escorça grisenca i tronc generalment recte. Fulles en forma d'agulla (aciculars), curtes, primes, blanques, d'un verd groguenc i agrupades de dos en dos sobre brots curts (braquiblasts). Inflorescència unisexual, que forma estructures en forma de pinyes (cons), la masculina oblongo-cilíndrica i d'un blanc groguenc, amb esquames disposades en espiral amb 2 sacs pol·línics cadascuna; la femenina formada per esquames disposades en hèlix que porten dos primordis seminals cadascuna. Fructificació (pinya) pedunculada i reflexa, que s'obre per alliberar les llavors (pinyons) petites, grises i puntejades de negre.

Usos

Com de tots els pins, se'n pot extreure la resina d'on s'obté la trementina, popularment usada per tractar bronquitis, com a antisèptic urinari i per afeccions de la pell. Amb fusta de qualitat mediocre, s'utilitza en repoblacions forestals intensives, per la qual cosa, moltes pinedes actuals són realment formacions secundàries en la successió ecològica. Espècie piròfita i com a tal s'usa com a combustible de llar, ja que en ser molt resinós crema amb facilitat.

Schinus molle L. (*Anacardiaceae*)

Cat.: pebrer bord; *Cast.:* pimentero falso; *Angl.:* Peruvian peppertree.

Distribució i hàbitat

Originari de sud-Amèrica (Bolívia, Perú i Xile), però es cultiva a tot el món. Espècie que tolera bé la sequera i les altes temperatures, però no aguanta bé les gelades.

Descripció morfològica

Arbre perennifoli de fins a 25 m, dioic, de tronc gruixut i escorça fosca, aspra i que amb el temps s'esquerda i s'exfolia en plaques llargues, traspuntant resines aromàtiques. Fulles esparses, pinnaticompostes, amb folíols linear-lanceolats, aguts, amb l'extrem corbat i enters. Inflorescència en panícula pèndula. Flors unisexuals, groc-blanquinoses o verdoses, amb 5 pètals, 5 sèpals, les masculines amb 10 estams en dos verticils, les femenines amb 3 carpels soldats. Fruit en drupa, globós, rosat o vermell brillant, aromàtic.

Usos

La fusta s'usa com a combustible perquè és rica en resina i crema molt bé; és dura, pesada i resistent als tèrmits. S'empra en la indústria perfumera per la intensitat del seu aroma. Planta ornamental per la forma semblant a un salze i pel seu aroma. Tradicionalment en la regió andina s'havia emprat com a tint natural de fibres i per elaborar begudes com la *chicha*. Els seus fruits (pebre rosa) s'usen com a condiment.

Viburnum tinus L. (*Adoxaceae*)

Cat.: marfull; Cast.: durillo; Angl.: laurestine.

Distribució i hàbitat

Regió mediterrània. Habita en boscos com alzinars, suredes, carrascars, amb preferència de llocs abrigats i humits, fins al 1000 m.

Descripció morfològica

Arbust perennifoli de fins a 3 m, molt ramificat des de la base. Fulles oposades, ovades o lanceolades, molt consistents, amb el marge enter, d'un verd més fosc a l'anvers i més pàl·lid al revers, amb el marge una mica cargolat. Inflorescències amples, quasi planes per sobre, umbel·lifforme. Flors amb 5 sèpals en forma de petites dents i 5 pètals soldats, de color blanc per dintre i una mica rosats per fora. Estams 5. Fruit en drupa, ovoide, d'un blau metàl·lic o gairebé negre, amb un sol pinyol

Usos

Força utilitzat com a ornamental pel decoratiu fullatge sempre verd i perquè es reproduïx fàcilment per llavor o esqueix. Hi ha diverses varietats de cultiu, algunes amb fulles de diversos colors (variegades), que també es poden observar al jardí de la Facultat.